

Konferensrapport

Events and After: Events and Strategic Planning

Karin Book

Idrottsvetenskap, Malmö högskola

Karin Book var med på konferensen "Events and After: Events and Strategic Planning" på Center for Byplanlægning, Kunstakademiets Arkitektskole i København den 24 november 2006. Konferensens mål var att försöka fastställa hur man på bästa sätt åstadkommer ett positivt "legacy" efter ett event, det vill säga arv, eller eftermäle, eller effekter på lång sikt. Hade [Holger Preuss](#) varit en av talarna hade väl ingen blivit särskilt förvånad. Lite undrande kunde man däremot bli vid tanken på att två synnerligen likartade konferenser genomfördes i Öresundsregionen – tre, om vi räknar in CBS-konferensen om [Mega Sport Events](#) – inom loppet av tio veckor.

Hur som helst, den nya Københavnskonferensen var mycket lärorik och stimulerande, och inte bara för att man valde att inleda talarlistan med en geograf, en av två medverkande akademiker; den andra var ekonom; båda kom från Storbritannien. Övriga talare var praktiker, och representerade Barcelona (så klart!), Turin. Hannover (världsutställning 2000; allt är inte idrott), samt Lissabon (världsutställning 1998). Karin Book tillbringade en givande dag i byen, och hon bjuder på en detaljerad rapport.

Konferensen "Events and After: Events and strategic planning" arrangerades av Center for Byplanlægning, Kunstakademiets Arkitektskole, i København 24 november 2006. Syftet med endagskonferensen var att utveckla diskussionen angående hur evenemang (events) på ett framgångsrikt sätt kan användas i stadsutvecklingsstrategier och hur effekten av dessa kan värderas. Professor Jens Kvorning (huvudansvarig för konferensen) inledde med att resa två frågor: What's behind successes? What's behind failures?

Honnörsordet under dagen var "legacy", vilket i detta sammanhang inte låter sig översättas utan att i viss utsträckning förlora innebörd. Eftermäle eller kvarlåtenskap efter ett event skulle kanske kunna användas, eller – om jag omtolkar det något – (långsiktiga) effekter.

Programmet innehöll sex talare. De två första kom från den akademiska världen och skulle bidra med en generell, mer teoretiskt orienterad bild. Övriga talare var praktiker, med koppling till stadsutveckling och -planering, och representerade städer med erfarenhet från ett större internationellt evenemang.

Förste talare var en geograf. Geografer har ofta förmågan att anlägga ett kontextuellt perspektiv och därför skapa en bra utgångspunkt för resten av talarna, vågar jag mig själv i egenskap av kulturgeograf på att påstå. **Stephen Essex** från University of Plymouth fokuserade på "post-event legacies from the Olympic Games". Han menade att det länge varit så att då effekterna (i värdstaden) av ett OS mätts har fokus legat på tiden under och direkt efter evenemanget. Först nu har mer långsiktiga studier och mätningar börjat efterfrågas (bl a av IOC). Dock är det svårt att mäta och värdera effekterna. Vad kan härledas till evenemanget och vad kan inte? Vems perspektiv är det som är vägledande? Det finns ofta en tendens att överdriva de positiva och tona ner de negativa effekterna. Essex beskrev hur betydelsen av OS vuxit. På OS i Aten år 1896 var antalet tävlande 311 från 13 länder och på Aten-OS 2004 var motsvarande siffror 11 100 tävlande från 202 länder. Den ökade skalan omfattar även ett ökat medialt och finansiellt intresse. När spelen vuxit har effekten på värdstaden blivit allt större. Essex delade in det han kallade "the Olympic legacies" i följande: sportanläggningar, stödjande infrastruktur, stimulans till ekonomisk tillväxt, skapande av kunskap och socialt kapital (som kan leda till en lokal självkänsla) och skapande av symboliskt kapital och en global image. Detta ses som positiva effekter och således betraktas ett OS som en viktig katalysator i värdstadens utveckling. Många städer har ett behov av en sådan drivkraft, bl a beroende på förändrade ekonomiska förutsättningar i samband med ekonomisk omstrukturering inom industrin, och detta märktes särskilt tydligt på 1990-talet då antalet städer som ansökte om att få ordna OS ökade kraftigt. Alla städer som arrangerar OS lyckas inte skapa långsiktigt positiva effekter. Essex menade att följande förutsättningar måste finnas för att staden ska lyckas: en långsiktig utvecklingsplan, realistiska investeringar i anläggningar, koncentrera utvecklingen/investeringarna till ett område (och då även minska behovet av t ex transportinvesteringar), se till att ha stöd hos befolkningen och offentliga aktörer. Utifrån detta utkristalliseras städer som lyckats och misslyckats. Bland dem som resulterat i "negative Olympic legacies" finns Montreal (OS 1976) och Atlanta (OS 1996). Som lyckade exempel omnämns oftast Sydney och naturligtvis Barcelona. Det talas idag om "Barcelonaeffekten" och "Barcelonamodellen för stadsförnyelse". Essex pekade ut några framgångsfaktorer i Barcelona: det fanns redan en långsiktig masterplan som låg till grund för den fysiska utvecklingen, det fanns ett brett samhällsstöd, få nya anläggningar byggdes och den offentliga sektorn backade upp projektet.

Nästa talare var ekonomen **Chris Gratton** från Sheffield Hallam University. Liksom Essex fokuserade han på sportevenemang. Hans utgångspunkt var omvandlingen av idrotten som ägt rum från 1960-70-talet från något lokalt, amatörinriktat och ideellt till en global business. Bland annat tog han upp medias betydelse i globaliseringen. Han menade att den marknadsföring som staden får genom media i samband med ett större evenemang är mycket betydelsefull. Varje gång en vy från staden eller en arena visas eller omnämns i TV så har det ett ekonomiskt värde. Att Sydney och Barcelona visades upp på ett positivt sätt i media har betytt mycket för städerna och företag som exponerades genom evenemanget. År 1990 rankades Barcelona som den 11:e bästa staden för företag att lokalisera sig i enligt European Cities Monitor. År 2006 hamnade staden på plats sex, mycket tack vare OS 1992. Avslutningsvis visade Gratton en kortfilm om omvandlingen av Sheffield från "the city of steel" till "the city of sport".

Den tredje talaren, **Josep Acebillo**, var en planarkitekt från staden som ofta framställs som ett ideal i event- och stadsutvecklingssammanhang – Barcelona. Först och främst påpekade Acebillo att ett event kunde vara ett OS eller annat evenemang men det kunde lika gärna vara en jordbävning eller en brand som skapade nya förutsättningar. Han menade också att man inte ska övervärdera betydelsen av ett specifikt evenemang för en stads utveckling. I Barcelonas fall handlar det faktiskt om flera olika evenemang som tillsammans påverkat staden och dess fysiska utveckling. Det första ägde rum redan på 1888 då staden stod värd för en internationell utställning. Detta följdes sedan av Världsutställningen 1929. I samband med denna omdanades och förskönades delar av staden. 1992 var det dags för det evenemang som nog främst förknippas med Barcelonas utveckling – OS. De fysiska stadsutvecklingsprojekt som ägde rum i samband med detta byggde delvis vidare på omdaningen från 1929. I görligaste mån moderniserades existerande sportarenor för att undvika dyra och skrymmande nybyggen. Det största ingreppet i stadsmiljön skedde längs stadens waterfront. Man såg nu en möjlighet att öppna upp staden mot havet och anlade ett attraktivt område med stränder, marina, akvarium, strandpromenad och en OS-by. Waterfront-utvecklingen fortsatte sedan inför nästa stora internationella evenemang, nämligen Forum 2004.

Efter lunch blev sociolog **Elisa Rosso**, som representerade Associazione Torino Internazionale, upp i talarstolen. Hon talade om hur före detta industristaden Turin arbetat med att förändra sin identitet och skapa en bättre stad i samband med vinter-OS 2006. Att arrangera OS var ett led i en strategisk plan som antogs 1998. OS ägde rum främst i två områden; dels i bergen 10 mil utanför staden, dels i staden. Tanken med flera av de anläggningar som tillkom inför OS var att de skulle kunna fungera även efter OS. T ex fanns det i staden ett behov av moderna evenemangs- och mässanläggningar vilket en del av OS-anläggningarna skulle kunna användas som. Mediebyn skulle omvandlas till studentboende och olympiska byn skulle bli såväl privata som allmännyttiga bostäder. Rosso menade att OS tillfört mycket positivt i Turin, såväl materiellt som immateriellt – t ex en ny, positiv image.

Michael Heesch representerade Hannover som stod värd för World Expo (Världsutställningen) år 2000. Heesch beskrev en rad stadsutvecklingsprojekt, omfattande såväl kollektivtrafik som bostadsbyggande och centrumförnyelse, som dragits igång i samband med värdskapet för utställningen (även om kopplingen till detta evenemang emellanåt var lite vagt). Han påtalade skillnaden mellan att arrangera en världsutställning och ett OS. OS pågår endast ett par veckor medan utställningen pågår i fem månader.

Dagens siste talare var arkitekt **Luis Viana Baptista**, som talade om erfarenheter från Lissabon i samband med World Expo 1998. I Lissabon såg man sin chans att genomföra omfattande waterfront-förnyelse i gamla industrirelaterade hamnområden inför utställningen. Stadens waterfront utvecklades till ett modernt område för turism, fritid, kultur och business. Även efter utställningen har utvecklingen fortsatt och enligt Baptista varit mycket lyckad. Lissabons östra delar har nu fått en levande och estetiskt tilltalande waterfront med god tillgänglighet, köpcentrum, hotell, kontorsbyggnader, bostäder, mässhallar, en arena för 20 000 människor och ett akvarium.

Sammanfattningsvis tycker jag att det blev en givande dag men vill påpeka att de föredragshållare som representerade städer hade en okritisk hållning. Emellanåt hade föredragen karaktären av reklamintägg för staden. För inte är det väl så att samtliga projekt fått gynnsamma – och enbart gynnsamma – effekter för staden, dess ekonomi och alla dess invånare?

En del av resonemangen från konferensen i Köpenhamn känner vi igen från konferensen ”Sport, Tourism and City Marketing” som arrangerades av Idrottsvetenskap på Malmö högskola i slutet av september. Att det inom loppet av två månader anordnats två konferenser på likartade teman i Öresundsregionen tycker jag vittnar om två saker: För det första finns det uppenbarligen ett intresse för och en efterfrågan av kunskap om kopplingen mellan idrott, evenemang och stadsutveckling. För det andra borde utbytet och samordningen mellan lärosätena i regionen bli bättre!

Läs mer om events och deras legacies i Holger Preuß’ artikel!

Copyright © Karin Book 2006